

Třídící znak							
2	1	8	2	3	1	8	0

**ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
ze dne 29. listopadu 2023**

**k vyhodnocení nastavení sazby proticyklické kapitálové
rezervy pro Českou republiku – listopad 2023**

I.

Účel úředního sdělení

Česká národní banka (dále jen „ČNB“) podle § 12o odst. 4 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“) a § 8al odst. 4 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) vyhodnocuje míru cyklického systémového rizika. Na základě tohoto vyhodnocení ČNB může stanovit nebo změnit sazbu proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku prostřednictvím vydání opatření obecné povahy podle § 12o odst. 6 zákona o bankách a § 8al odst. 6 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Vzhledem k tomu, že na základě vyhodnocení provedeného v listopadu 2023 nedochází ke změně sazby proticyklické kapitálové rezervy a tedy ani k vydání opatření obecné povahy, zveřejňuje ČNB odůvodnění ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku na nezměněné úrovni prostřednictvím úředního sdělení.

II.

Odůvodnění ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy

1. ČNB při vyhodnocování míry cyklického systémového rizika a rozhodování o sazbě proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku přihlíží k orientačnímu ukazateli proticyklické kapitálové rezervy vypočtenému podle § 12o odst. 2 a 3 zákona o bankách a § 8al odst. 2 a 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, k doporučením vydaným Evropskou radou pro systémová rizika (dále jen „ESRB“) a ukazatelům, které mohou značit růst systémového rizika.
2. Podle § 12o odst. 2 a 3 zákona o bankách a § 8al odst. 2 a 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je základem pro výpočet orientačního ukazatele odchylka poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu od dlouhodobého trendu. Hodnota poměru poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu v prvním čtvrtletí 2023 činila 79,2 % a příslušná odchylka od dlouhodobého trendu dosáhla -11,7 procentního bodu.¹ Této hodnotě odpovídá

¹ Podle doporučení ESRB/2014/1 (Recommendation of the European Systemic Risk Board of 18 June 2014 on guidance for setting countercyclical buffer rates) je za objem úvěrů považována hodnota veškerých úvěrů poskytnutých soukromému sektoru (sektor nefinančních podniků, sektor domácností a neziskových institucí sloužících domácnostem), která je zvýšena o objem dluhopisů emitovaných domácím nefinančním soukromým sektorem. Pro výpočet dlouhodobého trendu poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu je použita časová řada za období od prvního čtvrtletí 1995 do druhého čtvrtletí 2023 a Hodrickův-Prescottův filtr s parametrem vyhlazení (λ) 400 000.

- referenční sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 0 %. Dodatečná odchylka², která vychází z doporučení ESRB (část B, odst. 2) a lépe zohledňuje specifika hospodářství v ČR, dosáhla ve čtvrtém čtvrtletí 2022 výše 0 p. b. a implikuje hodnotu referenční sazby 0 %.
3. ČNB v reakci na doporučení ESRB prostřednictvím svých publikací (zejména Zprávy o finanční stabilitě) opakovaně zdůrazňovala, že velikost odchylek uvedených v bodě 2 nepovažuje za spolehlivé vodítko pro určení pozice domácí ekonomiky v rámci finančního cyklu a stanovení výše sazby. ČNB upřednostňuje přístup, který vychází z komplexního posouzení vývoje ukazatelů značících růst systémového rizika podle § 12o odst. 4 zákona o bankách a § 8al odst. 4 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.³
 4. Mezi hlavní sledované ukazatele patří indikátor finančního cyklu (IFC). Ten ve druhém čtvrtletí 2023 dále poklesl na úroveň zřetelně pod lokálním vrcholem dosaženým na konci roku 2021. Útlum finančního cyklu je patrný ze všech složek indikátoru. Vývoj IFC celkově naznačuje, že rozsah cyklických rizik nově přijímaných do bilancí domácího bankovního sektoru je výrazně utlumený. Nadhodnocení cen bytů pro mediánovou domácnost dle čistých příjmů zůstalo ve druhém čtvrtletí 2023 značně zvýšené poblíž 60 %, a to i přes ochlazení cenové dynamiky u rezidenčních nemovitostí. V segmentu úvěrů domácnostem na bydlení doposud nedošlo k oživení a měsíční objem čistých nově poskytnutých úvěrů domácnostem setrval ve třetím čtvrtletí 2023 poblíž 20 mld. Kč, což představuje nadále podprůměrné hodnoty. Absence oživení byla patrná i u čistých nově sjednaných úvěrů nefinančním podnikům, jejichž měsíční objem za září 2023 (32,8 mld. Kč) byl nejnižší od února 2017. Tento vývoj byl doprovázen snižujícími se meziročními tempy růstu stavu úvěrů domácnostem i nefinančním podnikům.⁴ Celkový rozsah cyklických rizik nakumulovaných v bilancích bank vnímá ČNB nadále jako zvýšený, a to i ve vztahu ke skutečné tvorbě opravných položek a výše poměru opravných položek a celkových úvěrů. Objem potenciálních neočekávaných cyklických úvěrových ztrát by dle odhadu ČNB dosáhl výše 15 mld. Kč. Zdrojem systémového rizika zůstávají také cyklicky snížené rizikové váhy u úvěrových portfolií bank s přístupem IRB. Zhoršení rizikových parametrů vlivem výrazně nepříznivého cyklického vývoje by vedlo k nárůstu rizikových vah a zprostředkovaně také kapitálového požadavku v absolutním vyjádření. Tento nárůst by měla proticyklická kapitálová rezerva také pokrývat. Výše kapitálu potřebná pro pokrytí poklesu kapitálového poměru v důsledku možného cyklického nárůstu rizikových vah dle odhadu ČNB činí 42,2 mld. Kč. Celkový dodatečný kapitál potřebný k pokrytí neočekávaných cyklických úvěrových ztrát a nárůstu rizikových vah tak činí 57,2 mld. Kč, čemuž odpovídá sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 2 %.
 5. Na základě výše uvedeného hodnocení rozhodla bankovní rada ČNB z důvodu zajištění odolnosti bankovního sektoru o ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy na úrovni 2 %. Vzhledem k přetrvávajícím nejistotám a rizikům prognóz bude vedle kvantitativních metod vycházet další vývoj sazby z nově přichozích informací o celkovém ekonomickém vývoji v ČR i zahraničí. Nadále přitom platí, že v případě pokračování přirozeného odeznívání cyklických rizik z bilancí bankovního sektoru je ČNB připravena sazbu proticyklické kapitálové rezervy pozvolně snižovat. V případě výrazného zhoršení ekonomické situace a vzniku významných neočekávaných úvěrových ztrát v domácím bankovním sektoru je ČNB připravena sazbu proticyklické kapitálové

² Dodatečná odchylka, nazývaná expanzivní úvěrová mezera, je vypočtena jako rozdíl mezi aktuální hodnotou poměru bankovních úvěrů a hrubé přidané hodnoty soukromého nefinančního sektoru a dosaženým minimem uvedeného poměru v posledních 8 čtvrtletích.

³ Metodický rámec ČNB ke stanovování sazby proticyklické kapitálové rezervy je představen v dokumentu [Přístup ČNB ke stanovování proticyklické kapitálové rezervy](#).

⁴ Meziroční tempo růstu stavu bankovních úvěrů domácnostem na bydlení k 30. 9. 2023 dosáhlo 2,9 %. Meziroční tempo růstu stavu bankovních úvěrů domácnostem na spotřebu dosáhlo 8,0 %, přičemž tato hodnota byla ovlivněna jednorázovým nárůstem stavu úvěrů v listopadu 2022 z technických důvodů – reklasifikací úvěrů. Objem bankovních úvěrů nefinančním podnikům k 30. 9. 2023 meziročně vzrostl o 3,1 %.

rezervy snížit výrazněji, případně tuto rezervu zcela uvolnit s cílem podpořit plynulé úvěrování reálné ekonomiky.

III.

Závěrečná ustanovení

Toto úřední sdělení bylo zveřejněno 15. prosince 2023.

Členka bankovní rady:
Ing. Karina Kubelková, Ph.D., MBA v. r.